

گروه آموزشی باستان شناسی

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته باستان شناسی

عنوان:

اهمیت جغرافیایی سیاسی دریایی هخامنشیان بر اساس مدارک باستان شناسی

استاد راهنما:

خانم دکتر لیلا مکوندی

دانشجو:

زینت شهریارپور

مهرماه ۹۹

واژه های کلیدی:

هخامنشیان، جغرافیای دریایی، نیروی دریایی هخامنشی، کشتیرانی، تجارت

چکیده:

مدارک باستان شناسی و متون تاریخی گواهی بر این ادعاست که از دوره عیلام نگاهی به تجارت آبی و دریایی وجود داشته است. با به قدرت رسیدن هخامنشیان آنها تلاش کردند تا سیطره دریایی خود را در خلیج فارس و دریاهای قلمرو خود گسترش دهند چنانکه در تمام طول دوره هخامنشی مالک مطلق خلیج فارس و حوزه اقیانوس هند و دریای سیاه و مدیترانه و نیل بود. هخامنشیان با بهره گیری از دریانوردان فنیقی، یونانی سعی کردند تا با سرمایه گذاری و ساخت کشتی های بزرگ تر ناوگان جنگی دریایی خود را توسعه دهند. هدف داریوش اول از ساخت ترعه نیل بازکردن مسیر دریایی برای ارتباط نیل از مسیر اقیانوس هند به خلیج فارس بود که بیانگر هدف درازمدت و سرمایه گذاری شاهان هخامنشی در مسیرهای دریایی بود. پایان نامه حاضر به هدف بررسی رویکرد هخامنشیان به دریاها و دریانوردی نگارش شده است. برای شناخت این مساله از یک سو متون تاریخی شامل نوشته های مورخین یونانی و کتیبه های هخامنشی مورد بررسی و مطالعه قرار گرفته اند و از سوی دیگر با مطالعه نقش های مرتبط با دریانوردی در هنر هخامنشی (به ویژه نقوش سکه ها و مهرها)، به صورت توصیفی-تحلیلی به مشخص کردن دیدگاه هخامنشیان نسبت به جغرافیای دریایی و نقشی که در اقتصاد محلی و عملیات نظامی داشتند، پرداخته شده است. مرزهای دریایی دارای اهمیت سیاسی، استراتژیک و اقتصادی بودند، همین امر باعث ایجاد نیروی دریایی هخامنشی و لشگرکشی های دریایی در قلمرو بزرگ هخامنشیان شد. بر روی نقوش سکه ها و مهرها می توان ساختار ساده و اولیه کشتی ها و قایق ها را تا کشتی های پیشرفته که با گسترش روابط تجاری و تسلط بر دریاها ایجاد شده اند را مشاهده کرد. این نقوش سه نوع کشتی شامل کشتی های تریمر، کشتی های مخصوص حمل و نقل و کشتی های کوچک را نشان می دهند.